

СИЛАБУС КУРСУ

«Методика та технології викладання української мови»

бакалаврського, магістерського рівня вищої освіти
для студентів спеціальності «Початкова освіта»
факультету педагогіки і психології
2020-2021 навчального року

Назва курсу	«Методика та технології викладання української мови»
Адреса викладання курсу	м. Київ, вул. Тургенєвська 8 / 14; 10, 11 поверх
Контактна інформація викладачів	Viktoriya-voloshina@ukr.net Викладач доступний у робочий час (понеділок – п’ятниця з 8.00 до 16.00)
Консультації по курсу відбуваються	Перед іспитом (грудень 2020, червень 2021)
Викладач	Волошина Вікторія Валентинівна
Мета та завдання курсу	Мета: сформувати активного, творчо мислячого майбутнього спеціаліста початкової ланки освіти, щоб він зміг навчати молодших школярів співпраці у виконанні групових завдань; самостійно осмислювати нову інформацію, піддавати критиці й вибирати її для себе; спілкуватися з людьми з різних питань; доводити, переконувати у правильності своїх думок; усвідомлювати, якими шляхами досягається позитивний результат у навчанні, а в подальшому креативної особистості, яка б мала внутрішні передумови, що забезпечують її творчу активність. Завдання: ▪ сформувати чітке і правильне розуміння використання розвивального навчання як основи формування творчої особистості молодшого школяра; ▪ озброїти студентів методами та прийомами, стимулюючими у дітей розумові здібності, потребу до подальшого пізнання та самостійних дій; ▪ розвивати у майбутніх учителів початкових класів уміння оптимально поєднувати форми навчальної діяльності та прийоми ділової співпраці; ▪ озброїти студентів знаннями про різноманітність ідей для успішного розвитку критичного мислення молодших школярів, усного розвитку самостійно осмислювати нову інформацію та усвідомлювати її цінність; ▪ забезпечити досконале володіння методами асоціювання, сенкана, кубування, як потужного виду навчальної діяльності для критичного мислення; ▪ сформувати у студентів досконале володіння методикою побудови модельних уроків за методичною системою обґрунтування, актуалізації знань, створення навчальної ситуації, постановки навчальної задачі, підсумкової рефлексії, загальної групової рефлексії; ▪ забезпечити знаннями проведення уроків письма, використовуючи методи інноваційних технологій; ▪ виховати в майбутнього спеціаліста бажання бути учителем-дослідником, який би постійно шукав відсутню людину в дитині; ▪ забезпечити досконале володіння нетрадиційними методами навчання читання (досвідом роботи над розумінням літературних жанрів у сучасній школі України та зарубіжній початковій школі).
Міждисциплінарні зв’язки	Сучасна українська мова з практикумом, методика навчання мовно-літературної освітньої галузі, дошкільна лінгводидактика, дитяча література, сучасна дитяча література, технології мовної освіти дітей дошкільного віку.

Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб підготувати фахівців ланки початкової освіти, виробити вміння поєднувати методи традиційного навчання з інноваційними з метою ефективного стимулювання учнів до вивчення української мови та літературного читання; представлено як огляд концепцій, так і процесів та інструментів, потрібних для постійного вдосконалення знань.
Чому це актуально, цікаво, важливо?	У результаті вивчення навчальної дисципліни студент усвідомить нове в педагогічній теорії і практиці початкового навчання, стан розробки інноваційних технологій у зарубіжній і вітчизняній педагогіці, умови розвитку активно мислячої дитини, позицію вчителя в системі традиційного та нетрадиційного навчання за інноваційними технологіями; опанує методи розвитку критичного мислення та методику опитування за програмою читання та письма критичного мислення, методику проведення групових форм роботи.
Очікувані результати навчання	У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: ▪ специфіку створення нового в педагогічній теорії і практиці початкового навчання; ▪ джерела педагогічної інноватики; ▪ стан розробки інноваційних технологій у зарубіжній і вітчизняній педагогіці; ▪ умови розвитку та педагогічних дій активно мислячої дитини; ▪ позицію вчителя в системі традиційного та нетрадиційного навчання за інноваційними технологіями; ▪ поради педагогів-новаторів щодо підвищення ефективності знань молодших школярів на уроках мови і читання; ▪ методи розвитку критичного мислення та методику опитування за програмою читання та письма критичного мислення; ▪ методику проведення групових форм роботи; уміти: ▪ користуватися методами вивчення та оцінки інноваційних процесів у педагогічній теорії і практиці; ▪ інтерпретувати досвід педагогів-новаторів і розроблені ними технології в особистій професійній педагогічній діяльності; ▪ володіти методикою створення навчальної задачі; ▪ застосовувати інформаційно-ціннісний підхід до навчання читання і письма; ▪ володіти методикою швидкочитання та динамічного читання; ▪ методично правильно використовувати у роботі з дітьми лінійну схему опрацювання літературних жанрів, поєднуючи технологію навчання з методами та прийомами інноваційних технологій; ▪ уміло запозичувати в процес традиційного навчання досвід роботи з молодшими школярами США, Англії, Японії, Китаю, В'єтнаму, Польщі; ▪ створювати умови для використання педагогічного досвіду учителів-новаторів та педагогів-дослідників у навчальному процесі з молодшими школярами. Загальні компетентності: ▪ здатність до аналізу та синтезу; ▪ вміння застосовувати знання на практиці; ▪ планування та розподіл часу; ▪ застосування базових знань професії на практиці; ▪ усне та письмове спілкування рідною мовою; ▪ знання другої мови; ▪ навички роботи з ПК; ▪ дослідницькі вміння; ▪ здатність до самонавчання; ▪ навички роботи з інформацією; ▪ вміння самокритики та критики;

	▪ здатність адаптуватися до нових ситуацій; ▪ здатність генерувати нові ідеї (творчість); ▪ міжособистісні вміння; ▪ робота в команді; ▪ дотримання етики; ▪ воля до успіху; ▪ ініціативність.
Методи викладання	Лекція – це метод, завдяки якому здійснюється виклад теоретичного матеріалу під час лекційних занять, відведених навчальним планом для читання тем з поданої дисципліни. Основні вимоги – це конкретизація теми, постановка мети і завдання, вибір принципів та методів реалізації змісту лекції, матеріально-технічне забезпечення викладу змісту лекційного матеріалу. Проблемний підхід. Для сприйняття матеріалу проблемної лекції студентів потрібно підготувати психологічно, щоб вони знали, що буде саме така лекція і що вони мають на ній самостійно мислити та діяти, теоретично володіти певним запасом знань з теми проблемної лекції, приготуватися до аналізу результатів, отриманих на лекції. Логічне мислення. Застосування цього методу вимагає від студентів та викладачів знання термінології. Студентам пропонується по чергово ряд завдань як прикладів до теоретичного викладу матеріалу, щоб вони змогли знайти варіант відповіді і логічно довести правильність свого міркування. У практиці роботи застосовуються, залежно від цілей навчання, різновиди бесід: евристична, аналітична, узагальнююча, проблемно-аналітична – завдяки яким відбувається розв’язання завдань, проблем на основі здобутих раніше знань. На практичних заняттях відповідно до навчальної мети застосовуються вступні, евристичні, узагальнюючі, підсумкові, пропедевтичні та проблемні бесіди. Належне місце відводиться і таким методам, як «Дерево рішень», «Метод вільних дебатів», «Дискусія у формі симпозіуму», «Мозковий штурм», «Дискусія у стилі телевізійного ток-шоу», «Діалог Сократа», «Навчальна співпраця», «Команда – конкуренція – конкурс».
Програма навчальної дисципліни	Розвивальне навчання у системі традиційного Тема 1.1. <i>Технологія розвивального навчання, понятійний апарат. Розвивальне навчання в теоретичному аспекті (психолого-педагогічні дослідження). Мета і завдання розвивального навчання. Вимоги до особистості педагога.</i> Тема 1.2. <i>Уроки мови та читання, постановка навчальної задачі за технологією розвивального навчання. Тема, мета, тип уроку. Створення навчальної ситуації з обговоренням результатів роботи. Постановка навчальної задачі з обговоренням завдань для вибору найоптимальнішого виконання. Підсумкова рефлексія. Загальна групова рефлексія. Домашнє завдання.</i> Читання та письмо у початковій школі за технологією ЧПКМ Тема 2.1. <i>Інноваційна технологія ЧПКМ (читання та письмо критичного мислення). Понятійний апарат. Методика створення середовища для критичного мислення. Вплив методів асоціації, сенкана, кубування для розвитку критичного мислення. Методика опитування та оцінювання за поданою технологією.</i> Тема 2.2. <i>Методика побудови модельних уроків читання та письма за технологією ЧПКМ. Загальні риси модельного уроку. Обґрунтування. Стадія виявлення знань. Стадія усвідомлення вивчуваного матеріалу. Метод «Позначки». Рефлексія.</i> Робота над текстом за лінійною схемою опрацювання літературних жанрів за методикою А.П. Канищенко Тема 3.1. <i>Структурні компоненти лінійної схеми. Прийоми підготовчої роботи до сприймання тексту.</i> Тема 3.2. <i>Прийоми роботи на етапі глибокого аналізу: удосконалення якостей читання; розвитку пізнавального інтересу, логічного мислення, творчих здібностей, потенційних можливостей учнів.</i> Тема 3.3. <i>Прийоми роботи на етапі вторинного синтезу.</i>

	Зарубіжний досвід навчання читання Тема 4.1. <i>Шляхи вдосконалення динамічного читання в Англії та Америці. Удосконалення пізнавального інтересу до динамічного читання у школах Франції ефективними прийомами кооперативного навчання та такими методами, як: складовим (синтетичним); глобальним (аналітичним); змішаним; природним (зошит – підручник).</i> Тема 4.2. <i>Нетрадиційне ставлення до уроків читання в Німецькій школі. Досвід В'єтнамської школи навчання читання. Спільне та відмінне в навчанні читання в Китайській школі порівняно з іншими країнами. Інноваційні підходи до навчання читання молодших школярів у сучасній польській школі.</i> Тема 4.3. <i>Шкільна освіта в Японії та Монголії. Відмінні підходи у навчанні та вихованні учнів початкових класів порівняно з навчально-виховним процесом у початковій ланці освіти України.</i>
Перелік основних практичних завдань	Тема 1. <i>Мета і завдання розвивального навчання. Порівняльний аспект розвивального і традиційного навчання. Мотиви, що засвідчують позитивне ставлення учнів до навчання. Вимоги до особистості педагога щодо конкретних професійних здібностей, умінь та навичок.</i> Тема 2. <i>Методика побудови плану-конспекту уроку мови за методикою розвивального навчання в поєднанні з традиційним.</i> Тема 3. <i>Методика побудови плану-конспекту уроку читання за методикою розвивального навчання в поєднанні з традиційним.</i> Тема 4. <i>Опрацювання понятійного апарату технологій критичного мислення. Методика письма за ЧПКМ. Методика опитування та оцінювання за технологією ЧПКМ.</i> Тема 5. <i>Методика опрацювання тексту за ЧПКМ (загальні риси модельного уроку, метод «Позначки», вправи на розумові операції, рефлексія).</i> Тема 6. <i>Практичне використання методів «Сенкану», «Асоціативного куца», «Кубування» у процесі проведення уроків мови за традиційним навчанням.</i> Тема 7. <i>Методика побудови плану-конспекту уроку читання за лінійною схемою опрацювання тексту.</i> Тема 8. <i>Відмінні підходи у навчанні та вихованні учнів початкових класів зарубіжних шкіл порівняно з навчально-виховним процесом у початковій ланці освіти України.</i>
Література для вивчення дисципліни	1. Бордовский Г.А., Извозчиков В.А.. Новые технологии обучения: Вопросы терминологии // Педагогика. – 1993. - №5. 2. Витковская И.М.. Как организовать групповую учебную работу младших школьников // Нач. школа. – 1997. - № 12. – с. 53 – 56 3. Воровка М.. Творчий підхід до проведення ділових ігор// Науковий вісник Чернівецького держ. ун-ту. Вип. 127. Педагогіка та психологія. – 2001. – 208 с. – С. 30-34. 4. Грабовська С.Л.. Інтерактивне навчання у вузі: проблеми і перспективи // Вісник львівського ун-ту. Серія педагогічна. – Вип. 15. – 4.2. – С.171 – 176. 5. Давыдов В.В.. Теория развивающего обучения. – М., 1996. – 324 с. 6. Десев Л. Психология малых групп. – М.: Прогресс, 1979. – 208 с. 7. Дженні Л. Стіл, Куртіс С., Мередит та Чарльз Темпл. «Читання та письмо для критичного мислення» 8. Кларин М.В.. Педагогическая технология в учебном процессе. Анализ зарубежного опыта. – М., Знание, 1989. – 75 с. 9. Кларк М. Технология образования или педагогическая технология? // Перспективы. Вопросы образования. – М., 1983. - №2. – с. 78. 10. Кондратенко Н.Е., Преждо Л.Н.. Инновационные модели и технологии обучения в контексте задач реформирования образования // Инновации в образовании. – 2002. – №4. 11. Кошманова Т.С.. Концептуальні моделі розвитку особистості школяра. – Львів, 1994. – 24 с. 12. “Моделі навчання” (для студентів педагогічних спеціальностей) / За ред. Т.С. Кашманової. Серія: навчально-методичні матеріали. – Вип. 5. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – 22 с. 13. Моляко В.О.. Психологічна готовність до творчої праці. – К.: Знання,

	1989. – 48 с. 14. Монахов В.М.. Технологические основы проектирования и конструирования учебного процесса. – Волгоград, 1995. – 322 с. 15. Монтессори М.. Значение среды в воспитании // Частная школа. – 1995, - №4. – с.122 – 127. 16. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е.С. Полат., М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров. Под ред. Е.С. Полат. – М.: «Академия», 1999. – 65 с. 17. Нор К.Ф., Бабаян Ю.О.. Співробітництво в малих групах як засіб розвитку молодшого школяра / Зб. наук.-методичних вправ: Актуальні проблеми розбудови національної освіти. – Херсон, 1997. – с. 120 – 123 18. Освітні технології у школі і вузі: Матеріали науково-практичної конференції / За ред. О.М. Пехоти. – Миколаїв: МФ На УКМА, 1999 19. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 рр.) / за ред. В.Г. Кременя, авт. кол.: Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. – Київ-Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2004. – 147 с. 20. Падалка О.С., Нісимчук А.С., Смолюк І.О., Шпак О.Т.. Педагогічні технології. – К., 1995 21. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: Монографія / С.О. Сисієва, А.М. Алексюк, П.М. Воловик, О.І. Кульчицька, Л.Є. Сігасва, Я.В. Цехмістер та ін. / За ред. С.О. Сисоєвої. - К.: – ВІПОЛ, 2001. – 502 с. 22. Піддубний В.. Інформаційно-технологічний ресурс освіти в Україні // Українське суспільство – 2003. Соціологічний моніторинг. – К., 2003. 23. П'ятакова Г.П.. Застосування інтерактивних методів навчання на заняттях із курсу “Історія російської літератури” у вищій школі // Тези доповідей звітної наукової конференції кафедри педагогіки, 19 лютого 2002 р. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – С. 41–47. 24. Селевко Г.К.. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 589 с. 25. Сисоєва С.. Педагогічні технології і професійний розвиток особистості // Przyzwanie glebi do kregu stow, mysl, ided i dzialan. – 1999-2001. – С. 741 – 754. 26. Сисоєва С.. Педагогічні технології: визначення, структура, проблеми впровадження // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2002. – Вип. 4. – с. 69 – 79. 27. Сисоєва С.О.. Педагогічні технології: структурно-функціональний аналіз // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр у 2-х част. /Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – К.-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2002. – Ч.1. – С. 86 – 91 28. Стрюк К.. Система Марії Монтессорі – нове чи старе? // Дошк. Виховання. – 1996. – №3. – с.10 – 11. 29. Філософія освіти ХХІ ст.: проблеми і перспективи: Методол. Семінар, 22 листопада 2000 р.: Зб. наукових праць. Вип. 3. – К., 2000. 30. Чернилевский Д.В.. Дидактические технологии в высшей школе: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 437 с. 31. Ярошенко О.Г.. Групова навчальна діяльність школярів: теорія і методика. – К.: Партнер, 1997. – 193 с.
Політика курсу	• Студент повинен вчасно приходити на заняття. Викладач може не допустити студента до заняття, якщо він/вона спізнився без поважної причини. • У випадку пропуску декількох практичних занять без поважної причини, що не були відпрацьовані, студент може бути не допущений до підсумкового контролю (заліку, екзамену) або його/її підсумкова оцінка буде знижена. • Студент повинен добросовісно готуватися до всіх видів поточного, модульного та підсумкового контролю. • Студент має брати активну участь на практичних заняттях. • Студент повинен бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема під час обговорення

	дискусійних питань на заняттях. • Студент може відпрацювати будь-яке пропущене з поважної причини заняття чи вид контролю. • Заборонено користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань, проте користування зазначеними гаджетами під час практичних, індивідуальних та семінарських завдань дозволяється. • У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного, модульного чи підсумкового контролю, студент отримає «0» балів. • Якщо студент має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу треба повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося вирішити, студент має право звернутися до завідувача кафедри чи керівництва факультету. • Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу, інших видів політики, передбачених нормативними документами, що регулюють навчальний процес у ЗВО.